

RAPOR | SOMALİ'DE ÇATIŞMANIN GELECEĞİ

Hazırlayan: Paul D. Williams

Tercüme: Mepa News

RAPOR | SOMALİ'DE ÇATIŞMANIN GELECEĞİ

Paul D. Williams

CTC Sentinel

Nisan 2024

Tercüme: Mepa News

Somali'nin geleceğine ilişkin önemli bir soru, Afrika Birliği'nin 31 Aralık 2024'e kadar kuvvetlerinin geri kalanını ülkeden çekmesi halinde Somali Ulusal Ordusu'nun (SUO) mu yoksa Eş Şebab'ın mı askerî açıdan daha güçlü olacağıdır. Yazar tarafından yedi faktör üzerinden yapılan net bir değerlendirmeye göre -büyüklük, maddi kaynaklar, dış destek, kuvvet kullanımı, uyum, psikolojik operasyonlar ve moral- SUO büyüklük, maddi kaynaklar ve dış destek açısından avantajını koruyacak ancak maddi olmayan açılardan düşük performans gösterecek ve dış finansman ve güvenlik yardımına bağımlı kalmaya devam edecektir. Bununla birlikte, genel olarak, Eş Şebab kuvvet istihdamı, uyum ve psikolojik operasyonlarla ilgili maddi olmayan boyutlardaki önemli avantajlarının yanı sıra kuvvetlerinin sürdürülebilirliği nedeniyle askerî açıdan biraz daha güçlü olacaktır.

Şu anda on dokuzuncu yılında olan Genç Mücahitler Hareketi'ne (Eş Şebab) karşı savaş, açık ara İslamcı militanların dahil olduğu en ölümcül Afrika çatışmasıdır.¹ 1980'lerin sonunda Somali'deki iç savaş sırasında dağılan Somali Ulusal Ordusu (SUO) 2000'lerin ortasında yeniden kuruldu ve o zamandan beri Eş Şebab ile savaşmaktadır.² SUO bu savaşı, başta Afrika Birliği (AfB) operasyonu, Amerika Birleşik Devletleri ve 2013'ten bu yana öldürücü olmayan lojistik destek sağlayan Birleşmiş Milletler (BM) olmak üzere uluslararası ortaklardan önemli ölçüde yardım alarak yürütmüştür.^a

2022 yılının ortalarında Somali Federal Hükümeti (SFH), Eş Şebab'a karşı klan temelli bir direniş dalgasının üzerine inşa ederek Hiran ve Galmudug bölgelerinde büyük bir askeri harekât başlatmıştır. Nisan 2023'e kadar kampanya 200'den fazla yerleşim yerinin geri alınmasını sağlamıştır.³ Ancak SFH istikrar politikalarını tutarlı bir şekilde uygulayamamış ve Eş Şebab güçleri 2023 yılı boyunca yeniden toparlanıp karşı saldırıya geçmiştir.⁴ Bugün savaş, son sekiz yılın çoğunda olduğu gibi bir kez daha çıkmaza girmiş durumdadır.⁵

Savaş alanındaki dengeleri değiştirebilecek bir faktör, Somali'deki Afrika Birliği Geçiş Misyonu'nun (ATMIS) SFH ile Eş Şebab arasında bir barış anlaşması imzalanmadan çekilmesinin planlanmasıdır. İlk olarak 2007'de konuşlandırılan ve 2014'ten sonra 22 binden fazla personelle zirveye ulaşan AfB gücü, ülkenin güvenlik sorumluluğunu Somali güçlerine devretme planının bir parçası olarak Aralık 2017'den bu yana askerlerini kademeli olarak geri çekmektedir.⁶ Nisan 2024 itibarıyla ATMIS yaklaşık 14 bin asker ve 850 polisten oluşmaktadır. Diğer 4 bin AfB askerinin 30 Haziran'a kadar ülkeyi terk etmesi ve bu unsurların geri kalanının da 2024 yılı sonuna kadar Somali'den ayrılması planlanmaktadır. Buna ek olarak, AfB gücünün

Somali'den ayrılması, şu anda yaklaşık 19 bin SUO askerine lojistik destek sağlayan Birleşmiş Milletler Somali Destek Ofisi'nin (UNSOS) de sonu anlamına gelebilir.^{7 b}

Bu çıkış planı göz önüne alındığında, bu makale ATMIS'in ayrılmasının SUO'yu mı yoksa Eş Şebab'ı mı askeri açıdan daha güçlü bırakacağını ele almaktadır. Bu soru, ABD birliklerinin 2021 yazında çekilmesinin ardından Afgan Ulusal Savunma ve Güvenlik Güçlerinin hızla çöktüğü bir Afganistan senaryosu göz önüne alındığında özellikle önemlidir.

Somali'de ATMIS'in çekilmesi anlaşılabilir güvenlik endişelerine yol açsa da SUO'nun benzer şekilde hızlı ve tam bir çöküşü ve Eş Şebab'ın tam bir zafer kazanması olası değildir. SUO sadece ABD, Türkiye, Avrupa Birliği, BAE, Katar, Birleşik Krallık ve diğer ülkelerden gelen önemli dış güvenlik desteğini korumakla kalmayacak, aynı zamanda ATMIS'in ayrılması Eş Şebab propagandasının kilit bir unsurunu zayıflatacaktır. Dahası, Trump yönetimi Aralık 2020'de yaklaşık 700 ABD askerinin çoğunu Somali'den çektiğinde SUO zaten kilit bir güvenlik ortağının kısmi çekilmesine katlanabilmişti. Bu çekilmenin SUO üzerindeki etkisi olumlu değildi ama felaket de değildi: ABD lojistik, eğitim ve danışmanlık destek paketlerini korumuş ve çekilen askerlerin çoğu daha geniş bir bölgeden ve Avrupa'dan "işe gidip gelmeye"⁸ devam etmişti. Mayıs 2022'de Biden yönetimi 450 kadar ABD askerini Somali'ye yeniden konuşlandırdı.⁹ Asıl mesele ATMIS'in ayrılışının daha önemli sonuçlar doğurup doğurmayacağıdır.

Bu soruyu yanıtlamak için bu makale, Jonathan Schrodin'in ABD'nin Afganistan'dan askerlerini çekmesinden önce ve sonra Afgan güçleri ile Taliban'ın gücünü karşılaştırmak için belirlediği yedi faktöre dayanarak hem SUO'nun hem de Eş Şebab'ın başlıca güç kaynaklarını analiz etmektedir.¹⁰ Bu faktörler büyüklük, maddi kaynaklar (yani para ve teknoloji), dış destek, kuvvet istihdamı, uyum (yani dayanma gücü ve savaş alanı performansı), psikolojik operasyonlar ve moraldir. İlk dördü maddi faktörleri ele alırken, son üçü savaşa isteği de dahil olmak üzere maddi olmayan faktörleri vurgulamaktadır.

Genel olarak, bu net değerlendirme, ATMIS'in 31 Aralık 2024'e kadar çekilmesi durumunda, SUO'nun Eş Şebab'a karşı sadece konvansiyonel bir askeri avantaja sahip olacağını, ancak bunun militanları yenmek için yeterli olmayacağını ve etkili bir istikrarsızlaştırma kampanyası yürütme yeteneklerini azaltmayacağını göstermektedir. Aslında, ATMIS'in çekilmesi muhtemelen Eş Şebab'ın moralini güçlendirecek, psikolojik

operasyonlarını artıracak, savaşçılarının güney-merkez Somali'nin geniş alanlarında hareket ve eylem özgürlüğünü artıracak, SUO'yu daha sık hedef almasını sağlayacak ve SUO'nun eksik olduğu bazı önemli el yapımı patlayıcı karşıtı yetenekleri ortadan kaldıracaktır.

Bu çalışma, her iki taraf için de yedi faktörün her birini incelemekte, ardından bu faktörlerin net bir değerlendirmesini yapmakta, ardından temel soruya bir cevap vermekte ve başlıca politika çıkarımlarını özetlemektedir.

A. YEDİ FAKTÖR

1. Boyut

SUO

SUO, Eş Şebab'a karşı yürüttüğü savaşta büyük kayıplar vermiş olsa da zaman içinde eğitilmiş güçlerini yenilemeye ve büyümeye devam etmiştir. Kağıt üzerinde SUO 2009'da 7 binden az olan asker sayısını 32 bine çıkarmış olsa da resmi olmayan hükümet tahminleri konuşlandırılabilir gücün 19 bine yakın olduğunu göstermektedir.¹¹ Ocak 2023'te Somali Ulusal Güvenlik Danışmanı, hükümetinin 2024'e kadar ağırlıklı olarak BAE ve Katar tarafından finanse edilen 24 bin ek askeri eğitmiş ve tam teçhizatlı hale getireceğini söylemiştir.¹² Bu kadar çok sayıda askeri bu kadar hızlı bir şekilde silah altına almak ve eğitmeye çalışmak bazı riskler içermektedir. Ve halihazırda, bazıları daha önceki klan temelli oluşumlardan türetilen SUO birliklerinin kalitesinde önemli farklılıklar bulunmaktadır. En seçkin birlikler ABD tarafından eğitilen ve donatılan yaklaşık 2 bin kişilik Danab tugayı ile Türkiye tarafından eğitilen ve donatılan yaklaşık 6 bin kişilik Gorgor taburlarıdır.^d Birleşmiş Milletler SUO'yu 2019-2022 yılları arasında 121 çocuğu askere almakla suçlamıştır.¹³

Eş Şebab

Eş Şebab'ın gücüne ilişkin tahminlerde önemli ölçüde belirsizlik hakimdir. Afrika Birliği 2008'de Eş Şebab'ın operasyonel gücünü yaklaşık 2 bin olarak tahmin etmişti, 2011'de bu sayı 9 bin 500'dü, 2022'de ise orta ve güney Somali'de yoğunlaşan savaşçı sayısı 4 bin ila 7 bin arasındaydı.¹⁴ SFH, 2022 ortalarından bu yana yürüttüğü saldırı kampanyası sırasında Eş Şebab'a yüzlerce kayıp verdirdiğini iddia etmektedir. Yine de BM İzleme Grubu'nun Ocak

2024'te yayınlanan en son raporuna göre Eş Şebab'ın savaşçı sayısı 7 bin ila 12 bin arasındadır.¹⁵ Bu durum Eş Şebab'ın önemli kayıplara dayanma ve çocuklar da dâhil olmak üzere yeni savaşçılar kazanma becerisini yansıtmaktadır.

Eş Şebab sık sık klan büyüklerini ve ebeveynleri çocuklarını vermeye ya da misillemeyle karşı karşıya kalmaya zorlamaktadır. Birleşmiş Milletler, yalnızca 2022'de kaçırılan 663 kişiyle birlikte bu sayıyı yaklaşık 900 olarak açıklamıştır.¹⁶ Son olarak Eş Şebab, Etiyopya ile Somaliland arasında 1 Ocak 2024'te imzalanan mutabakat zaptına (MOU) Somalililerin öfkesinden yararlanarak "büyük bir askere alma kampanyası başlatmıştır."¹⁷ Bu anlaşmanın, Etiyopya'nın Somaliland'ın 20 kilometrelik kıyı şeridinin 50 yıllığına kiralanması karşılığında Somaliland'ın bağımsızlığını tanımayı içerdiği bildirilmiştir. Eş Şebab anlaşmayı açıkça reddetmiş ve Somalilileri Etiyopya'nın müdahalesini durdurmak için kendilerine katılmaya çağırmıştır.

2. Maddi Kaynaklar

SUO

2017 yılından bu yana Somali'nin yurt içi gelir tahsilatı düşük bir seviyeden de olsa önemli ölçüde artmıştır. Bu sayede hükümet ve federal güvenlik hizmeti personelinin maaşları ödenebilmiştir. 2021'den bu yana SUO'nun bütçesi önemli ölçüde artmıştır (bkz. Tablo 1). Savunma harcamaları 2024 yılında 1,1 milyar ABD doları tutarındaki genel federal bütçenin yaklaşık yüzde 25'ine tekabül etmektedir.¹⁸ Ancak bu bütçenin üçte ikisi dış bağışçılardan gelmeye devam ettiği için SUO'nun mali sürdürülebilirliği konusunda büyük bir soru işareti bulunmaktadır. Bağlam verilecek olursa, SFH'nin yıllık bütçesi en azından son beş yıldır büyük ölçüde dış bağışçılara bağımlı kalmıştır. 2020 yıllık bütçesinin yüzde 50'si dış bağışçılardan gelirken, bu oran 2021'de yüzde 61, 2022'de yüzde 73 ve 2023'te yüzde 70 olmuştur.¹⁹ ABD, Türkiye, BAE ve Avrupa Birliği'nden gelen büyük güvenlik yardım programlarına ek olarak SUO, BM tarafından yönetilen gönüllü bir güven fonu aracılığıyla öldürücü olmayan lojistik destek de almaktadır. Bu fon esas olarak Birleşik Krallık tarafından finanse edilmektedir, ancak Ocak 2024 itibarıyla fonda sadece 6,3 milyon ABD doları bulunmaktadır ve bu da SUO operasyonlarını sadece dört ay boyunca desteklemeye yetmektedir.²⁰ Nisan ayında Birleşik Krallık 2,75 milyon sterlin daha yatırmak üzere 2022'den bu yana fona yaptığı katkıyı 20 milyon sterlinin üzerine çıkarmıştır.²¹

	2021	2022	2023	2024
Toplam Savunma ve Güvenlik Bütçesi	163.8	171	195	255.6
Savunma Bakanlığı'nın ödediği toplam para	95.7	99.8	117.2	178.1
<i>Silahlı Kuvvetler</i>	93	96.1	110.2	170.5
Ulusal Güvenlik Bakanlığı'nın ödediği toplam para	68.1	71.15	77.4	77.5
<i>Polis</i>	44.1	45	46.4	46.7
<i>Ulusal Güvenlik Gücü (NISA)</i>	17.5	18.8	23.9	23.7

Tablo 1: Somali Savunma ve Güvenlik Bütçesi (milyon ABD doları)²²

SUO, uzun süredir devam eden uluslararası silah ambargosu nedeniyle sınırlı sayıda araç, birkaç zırhlı araç ve çoğunlukla küçük silahlar ve hafif silahlara sahip yaklaşık 400 askerden oluşan küçük taburlardan müteşekkil, nispeten düşük teknoloji bir ordudur. Birleşmiş Milletler ve ATMIS'in SUO'ya hava desteği sağlamasına ve ABD (2011'den beri) ve Türkiye'nin (2022'nin sonlarından beri) Eş Şebab'a karşı insansız hava aracı saldırıları düzenlemesine rağmen Somali'nin işlevsel bir hava kuvvetleri ya da donanması bulunmamaktadır.²³ Kendi havacılık yeteneklerinin olmaması SUO'nun tehditleri tespit etme kabiliyeti üzerinde önemli etkilere sahip olmakla birlikte güç sergileme ve geri çekilen düşmanları etkili bir şekilde takip etme kabiliyetini de engellemektedir.²⁴

SUO birimleri son derece dengesiz bir şekilde donatılmıştır. Genelkurmay yetkilileri SUO'nun sadece bir kısmının mobilize olduğunu, bazı birimlerin ise büyük ölçüde sabit olduğunu ve sadece çok yerel alanlarda faaliyet gösterebildiğini kabul etmektedir. Sadece yaklaşık 8 bin Danab ve Gorgor kuvveti "mobilize birimler/manevra birimleri"ni oluşturmaktadır. Bunlar uzun menzilli devriye ve özel operasyon baskınları da dahil olmak üzere operasyonları yürütmek için A noktasından B noktasına hareket edebilecek gerekli araçlara sahip olanlardır.²⁵ SUO'nun mobilize birlikleri bile yeterli zırhlı araç donanımından yoksundur, çoğu zırhsız araçlar kullanmaktadır ve genellikle patlayıcı mühimmat imha ekipleri

bulunmamaktadır. Bu durum morallerini olumsuz etkilemekte ve SUO'da el yapımı patlayıcı kaynaklı kayıpların AfB'deki muadillerine göre daha fazla olmasına yol açmaktadır.²⁶

Eş Şebab

Eş Şebab'ın yıllık geliri konusunda ciddi bir belirsizlik söz konusudur, ancak tahminler bu miktarın yaklaşık 100 milyon ABD doları olduğunu göstermektedir.²⁷ Eş Şebab, Mogadişu ve Güney Somali'de mafya tarzı yasa dışı vergilendirme, Isbaaro yani yasa dışı kontrol noktaları²⁸ ve ayrıca kömür, inek, şeker ve diğer emtiaların yasa dışı ticaretinden gelir elde etmektedir.²⁹ Ayrıca kontrolü altındaki nüfusa, yoksul ve muhtaç Müslümanlara bağışlanmak üzere tasarruflar üzerinden alınan İslami bir vergi olan zekat da uygulamaktadır.

Eş Şebab'ın cephaneliği AK-47, PKM, Doçka, B10, el bombaları ve RPG'leri içerirken, ağır silahları arasında ZU-23/24 ve özellikle 60mm ve 81mm ve bildirildiğine göre sınırlı sayıda 120mm havan topları bulunmaktadır.³⁰ Önemli miktarda silah ve mühimmatın özellikle Mukalla silah kaçakçıları ağı aracılığıyla Yemen'den geldiği düşünülmektedir.³¹ Ancak Eş Şebab ayrıca AfB ve Somali güçlerinden önemli miktarda askeri malzeme ele geçirmiştir. AfB ve Somali ileri harekât üslerini ele geçirmesi Eş Şebab'ın silah ve mühimmat stoku yapmasını sağlamıştır. Örneğin Mayıs 2023'te Eş Şebab savaşçıları Buulo Mareer'deki ATMIS üssünden 107 mm'lik roketler de dahil olmak üzere önemli miktarda askeri malzeme yağmalamıştır. Bunların bir kısmı hava saldırılarında uluslararası güçler tarafından imha edilmiştir, ancak Eş Şebab daha sonra bu 107 mm'lik roketlerden bazılarını Aden Adde Uluslararası Havaalanı'ndaki BM kampına (25 Haziran 2023) ve Villa Somalia'ya (4 Temmuz 2023) saldırmak için kullanmış olabilir.³²

Eş Şebab'ın tercih ettiği ana silah ise kendi kendine üretebildiği el yapımı patlayıcılar olmaya devam etmektedir. Bunlar, açık ara farkla, SUO kayıplarının önde gelen nedenidir. Eş Şebab bombalı araçları AfB ve Somali ileri harekât üslerine karşı ve özellikle Mogadişu'da olmak üzere diğer büyük ölçekli intihar saldırılarında ölümcül etki yaratmak için kullanmıştır.³³ Militanlar ayrıca şimdiye kadar gözetleme ve propaganda amacıyla kullanılan sınırlı sayıda ticari insansız hava aracından da faydalanmaktadır.

3. Dış Destek

SUO

SUO'nun büyük ölçüde güvendiği çok çeşitli dış güvenlik ortakları vardır. SUO 15 yılı aşkın bir süredir AfB güçleri ile paralel çalışmakta ve bazen ortak operasyonlar yürütmektedir. ATMIS birlikleri topçu ve tank ateşi sağlamanın yanı sıra son Somali saldırısını desteklemek için el yapımı patlayıcı karşıtı operasyonlar da yürütmüştür. ATMIS ayrıca ikmal operasyonları yürütmüş ve yaralı tahliyeleri ve sahra hastanelerinin kullanımı da dahil olmak üzere tıbbi destek sağlamıştır. Bununla birlikte, koordinasyon, istihbarat paylaşımı ve komuta ve kontrol ile ilgili sorunlar devam etmekte ve bazı ATMIS birlikleri SUO personeline verilen güvenlik izinleri konusunda endişelerini dile getirmektedir.³⁴ Yukarıda belirtildiği gibi, Birleşmiş Milletler şu anda ATMIS ile ortak veya koordineli operasyonlara katılan 18 bin 900 SUO personeli için öldürücü olmayan lojistik destek sağlama yetkisine sahiptir. ABD 2012'den bu yana Danab tugayının inşasına odaklanan güvenlik yardımının yanı sıra araç ve malzeme de sağlarken, Türkiye Gorgor taburlarını eğitmiş ve donatmıştır. Türkiye'den farklı olarak ABD, Danab birliklerini düzenli olarak yeniden eğitmekte ve sahada danışmanlık ve rehberlik sağlamaktadır. Avrupa Birliği Eğitim Misyonu 2010 yılında kurulduğundan bu yana yaklaşık 7 bin SUO askerini eğitmiştir.³⁵ 2019-2023 yılları arasında Eritre yaklaşık 5 bin Somalili askere eğitim vermiştir.³⁶ Ve Ocak 2023'te Somali Ulusal Güvenlik Danışmanı, hükümetinin kısmen BAE'den gelen paralarla finanse edilen 12 bin askeri Eritre, Etiyopya, Mısır ve Uganda'ya eğitime gönderdiğini iddia etmiştir.³⁷ Bu yeni askerlerin savaşta nasıl bir performans göstereceğini söylemek için henüz çok erkendir, ancak Eritre'de eğitilenler Eş Şebab'a karşı önemli kayıplar vermiştir ve bir Somalili yetkili firarların yüzde 25'e kadar çıktığını tahmin etmektedir.³⁸

Eş Şebab

Bunun tam tersine, Eş Şebab'ın çok az sayıda dış ortağı vardır ancak savaşçılarını desteklemek için sürdürülebilir, çeşitlendirilmiş bir finansman modeline sahiptir. Başlıca güç kaynakları kendi içerisinde ve hareketin milli kimliğini güçlendirme çabalarına dayanmaktadır. Eş Şebab tarihsel olarak Somali diasporasından önemli ölçüde destek almış olsa da binlerce sivilin ölümüne neden olan terör taktiklerini ısrarla kullanması nedeniyle bu destek azalmıştır. Eş Şebab sınırlı miktarda El Kaide uzmanlığından ve finansmanından

yararlanmış, ancak büyük ölçüde operasyonel özerkliğe sahiptir ve yukarıda belirtilen bazı silah ve mühimmat girişleri dışında fazla bir dış desteğe sahip değildir.

4. Kuvvet İstihdamı

SUO

SUO'nun kuvvet kullanımı, Federal Hükümetin Eş Şebab'a karşı askeri, ekonomik ve ideolojik boyutları kapsayan üç cepheli savaşının bir parçasıdır. SUO'nun stratejisi, ABD, Afrika Birliği, Birleşmiş Milletler ve Türkiye'nin hava desteği ile büyük kentsel alanları tutmak, ana tedarik yollarını güvence altına almak ve onlarca operasyon üssünden oluşan bir ağ aracılığıyla istikrarı genişletmek için AfB güçleriyle birlikte çalışmak olmuştur.

Bu, 2000'lerin ortalarında Afganistan ve Irak savaşları sırasında ABD askeri doktrinindeki yeniliklerden esinlenen daha geniş bir "temizle-tut-inşa et" yaklaşımına dayanmaktadır. SUO ve ortakları, esas olarak SUO'nun vurucu gücü olarak faaliyet gösteren Danab birlikleri aracılığıyla "temizleme" konusunda bazı ilerlemeler kaydetmiştir. Bu birlikler Stig Hansen'in Eş Şebab'a karşı "ara ve yok et" olarak adlandırdığı operasyonlarda kilit rol oynamıştır.³⁹ Ancak SUO etkili elde tutma güçlerinden yoksundur ve bu nedenle "tut ve inşa et" unsurlarını gerçekleştirme konusunda zorlanmıştır.⁴⁰ Saldırı operasyonlarına paralel olarak 2023 yılında SUO, ATMIS birliklerinin boşalttığı 14 operasyon üssünü devralmıştır. Bu üsleri kontrol etmenin SUO için bir nimet mi yoksa bir külfet mi olacağı henüz belli değildir, zira bu üsler Somalili birlikleri Eş Şebab'ın kitlesel saldırılarına karşı savunmasız bırakırken çok az stratejik fayda sağlayabilir.⁴¹

Eş Şebab

Eş Şebab genel olarak SUO'ya karşı bir yıpratma stratejisi izlemektedir ve SFH'yi destekleyen dış müdahalelerden daha uzun süre dayanmayı planlamaktadır.^c Bunu yapmak için, zayıf ve bölünmüş bir devleti yönetmenin getirdiği pek çok baskıya maruz kalmadığından, uzun süreli bir istikrarsızlaştırma savaşı yürütmektedir. Bununla birlikte, kontrolü altındaki yerel halk için Eş Şebab, onlara bir dereceye kadar istikrarlı bir yönetim ve adalet sağlamayı planlamaktadır. Burada temel stratejisi gözdağı vermektir. Halkı emirlerine uymaya ikna

etmek, aksi takdirde itaatsizliği cezalandıracağını ve hükümetin grubu durduramayacak kadar zayıf olduğunu göstermektedir.⁴²

Eş Şebab'ın ana kaleleri orta (Hiran ve Galgudud) ve güney Somali'de (Jilib, Saakow ve Buale civarında) olmakla birlikte, güçleri Puntland'daki Galgala dağlarına kadar kuzey de dahil olmak üzere ülke geneline yayılmış durumdadır. Kırsal kesimin geniş alanlarında, Cuba ve Şabel nehirlerinin sulak bölgelerinde ve kilit ticari güzergahlarda hareket ve eylem özgürlüğü sağlamaya odaklanmıştır. Bu bölgelerde Eş Şebab, Somali resmi adalet sistemindeki boşluklardan yararlanarak toplumsal ve yasal anlaşmazlıkları çözmek ve suçları cezalandırmak için mevcut yargı dışı mekanizmalar sağlamak için büyük çaba sarf etmiştir. Militanlar sert bir düzene liderlik etse de yerel halktan bazı kesimler bunu savaş ağalığının anarşisine tercih etmekte ve SFH'nin sunduğu resmi adalet sisteminden daha az yozlaşmış olarak görmektedir.⁴³ Somali dışında militanlar Kenya'da çok sayıda saldırı düzenlemiş, Doğu Afrika'nın başka yerlerinde tek tük saldırılar gerçekleştirmiş ve hatta Temmuz 2022'nin sonlarında kısa süreliğine Etiyopya'yı işgal etmiştir.⁴⁴ Bu eylemler Eş Şebab'ın Somali dışında saldırılar ve hareketler yürütmek için yeterli kaynağa sahip olduğuna inandığını göstermektedir.

Eş Şebab genellikle Somali ve AfB güçleriyle doğrudan çatışmaya girmekten kaçınmakta ve asimetrik savaş taktiklerini tercih etmektedir. Küçük çaplı baskınlar, pusular (özellikle Mogadişu'dan Baydabo'ya kadar önemli geçiş ve ikmal yolları boyunca), suikastlar ve sıklıkla yollara yerleştirilen el yapımı patlayıcıları tercih etmektedir. Ayrıca SUO üslerine (örneğin ATMIS'in SUO güçlerine devredilmesinin ardından Gerilley'de) daha büyük ölçekli saldırılar da olmuştur.⁴⁵ Eş Şebab ayrıca şehir merkezlerine giden yollarda sıkı erişim kontrol önlemleri uygulayarak kentsel alan izolasyonunu da sıklıkla kullanmaktadır. Genel olarak, son birkaç yıldır Eş Şebab saldırılarının yüzde 42'sinde Somali güvenlik güçleri hedef alınmıştır, bu oran AfB güçlerini hedef alma oranına benzerdir.⁴⁶ Bu saldırıların büyük çoğunluğu başkent Mogadişu ve çevresinde, Mogadişu'yu Baydabo ve Beledweyne'ye bağlayan ana yollar boyunca ve Kismayo'nun kuzeyinde gerçekleşmiştir. Eş Şebab Mogadişu'da bombalı araçları, intihar komando saldırılarını ve suikastları tercih etmiştir.

5. Uyum

SUO

SUO çok parçalı birimlerden oluşmaktadır, bu birimlerin bir kısmı hala büyük ölçüde klan temellidir, birçoğu farklı eğitim rejimlerinden geçmiştir ve farklı türde teçhizat kullanmaktadır. Yeniden kurulmasından bu yana SUO firar, ayrılma, askerlerin birden fazla işte çalışması ve Eş Şebab'ın sızması gibi sorunlarla karşılaşmış olsa da bu sorunlar daha az ciddi hale gelmiştir.^f Somali'nin siyasi liderleri de zaman zaman SUO'yu siyasallaştırmaya çalışmıştır. Örneğin Cumhurbaşkanı Fermacu döneminde SUO birimleri sadece Eş Şebab'ı değil, iç siyasi muhalifleri de baskı altına almak için görevlendirilmiştir.⁴⁷ Nisan 2021'de ise tartışmalı cumhurbaşkanlığı seçim sürecine ilişkin siyasi çıkmaz, SFH ile muhalefete bağlı güçler arasında çatışmalara neden olmuş ve bu çatışmalar SUO unsurlarını da içine çekmiştir.⁴⁸ En uyumlu birlikler Cumhurbaşkanlığı Muhafızları ve Danab'tır, bu birlikler istikrarlı ödemelerden ve iyi teçhizattan faydalanmaktadır, ayrıca Danab'ın cephede akıl hocaları ve danışmanları olması da operasyonel performanslarına yardımcı olmaktadır.⁴⁹ Son saldırı hareketi sırasında Danab personeli, durumsal farkındalığı artırmak için daha tutarlı bir komuta ve kontrol yapısı oluşturulmasına yardımcı olmak üzere diğer SUO birliklerine entegre edilmiştir.⁵⁰

Savaş alanında SUO, dış ortaklarından aldığı destekle konvansiyonel üstünlük sağlamıştır. SUO'nun seçkin birlikleri Eş Şebab'a karşı birçok başarılı saldırı gerçekleştirmiştir ancak Somali ordusu kurtarılan yerleşim yerlerini sürekli olarak elinde tutmakta, istikrar programları uygulamakta ve halkı Eş Şebab'ın sindirmesinden korumakta zorlanmıştır. Ayrıca kurtarılan yerleşim yerlerini ve bazı ileri hareket üslerini savunurken de sık sık zor durumda kalmıştır.

Eş Şebab

Eş Şebab'ın uyumu ve dayanıklılığı milli kimliği, zorlama ve sindirme yöntemlerinin bir karışımından kaynaklanmaktadır. Eş Şebab, grup üyelerini yabancı işgalcilere ve aynı yabancılara bağımlı, yozlaşmış, etkisiz bir SFH'ye karşı savaştan Somali savunucuları olarak gören halk nezdinde meşruiyetini korumaktadır. Militerler, çok sayıda düşmanla karşı karşıya kalmalarına rağmen yaklaşık yirmi yıl boyunca dayanıklılık göstermiştir. Bununla birlikte Eş Şebab'ın lider kadrosu konvansiyonel savaştaki göreceli zayıflığının farkındadır. Bu nedenle gerilla taktikleri uygulayan ve genellikle sadece kendi tercih ettikleri şartlarda savaştan uyumlu

birimler oluşturmuştur. Bu, tüm Eş Şebab üyeleri (çocuklar ve yetişkinler) için zorunlu bir eğitim programını içermektedir. Bu programda düşünce doktrininin esasları öğretilmekte ve savaşçıların uygunlukları değerlendirilmektedir. Bunu fiziksel eğitim, engel aşma, dini eğitim, taktikler, istihbarat toplama, silah kullanma ve el yapımı patlayıcı yapımı gibi üç ila altı aylık temel askeri eğitim takip etmektedir.⁵¹

Eş Şebab savaş alanında pusu kurma ve küçük SUO üslerini ele geçirme konusunda çok başarılıdır. El yapımı patlayıcı saldırılarıyla SUO'ya en fazla zayıtı verdirmiş ve birçok ölümcül küçük çaplı intihar saldırısı düzenlemiştir. Ancak Eş Şebab'ın karşılaştığı sorunlar da vardır. Bunlar arasında çok sayıda üst düzey isim de dahil olmak üzere çok sayıda kayıp verme, rütbeli ve kıdemli savaşçılar da dahil olmak üzere sürekli firarlar yer almaktadır.⁵² Grup daha önce de liderliği ve istikameti konusunda şiddetli mücadeleler yaşamıştır.⁵³ Ancak 2013 sonlarında liderlik içerisindeki temizliğin ardından Eş Şebab, şimdi Ahmed Diriye'nin liderliği altında yaklaşımını büyük ölçüde sağlamlaştırmıştır. Ancak Eş Şebab'ın sert yönetimi bazı yerel toplulukları da silahlı direnişe teşvik etmiştir. 2022'de Hiran bölgesinde yaşananlar da buna dahildir ve bu durum SFH'nin saldırı kampanyasını tetiklemiştir.⁵⁴

6. Psikolojik Operasyonlar

SUO

SFH genel olarak psikolojik operasyonlarda zorlanmıştır. Savaş zamanı iletişimi, Eş Şebab kayıplarının sayısını ve kuvvetlerinin "kurtardığı" toprak miktarını vurgulama (ve genellikle abartma) eğilimindedir. Bu durum çoğu zaman "kurtarılan" çok sayıda yerleşim yerinin elde tutulamamasıyla baltalanmıştır. Federal Hükümet ayrıca Eş Şebab'ın söylemlerine yanıt vererek ve dolayısıyla içerik moderasyonuna, karşı söylemlere ve hatta 2023'te TikTok ve Telegram dahil olmak üzere belirli platformları yasaklamaya öncelik vererek reaktif olma eğiliminde olmuştur.⁵⁵ Yine de Eş Şebab'ın propagandası devam etmektedir. Daha proaktif bir şekilde, birbirini izleyen Somali federal yönetimleri, örgütten ayrılan ve örgütü kınayan Eş Şebab savaşçılarına af teklif etmiştir.⁵⁶ Ve 2022'nin sonlarında Federal Hükümet, medya kuruluşlarına gruptan "Hariciler" olarak bahsetmeleri talimatını vererek Eş Şebab'ın ideolojik çekiciliğini zayıflatmaya çalışmıştır.⁵⁷ Ancak bu tutarlı bir şekilde uygulanmamış ve bazı gazeteciler tarafından eleştirilmiştir. 2023'ün başlarında 300 Somalili din adamının Eş Şebab'ın İslam yorumunu kamuoyu önünde kınama sözü vermesiyle SFH önemli bir destek almıştır.⁵⁸

Eş Şebab

Buna karşılık Eş Şebab Somali'de kendi İslam devleti versiyonunu kurmaya yönelik sofistike ve oldukça etkili bir psikolojik operasyon altyapısı geliştirmiştir. Liderleri, Al-Kataib Medya, radyo istasyonları, çevrimiçi haber kaynakları ve sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları aracılığıyla birçok dilde yayılan ana stratejik anlatıları üzerinde merkezi kontrolü elinde tutmaktadır.⁵⁹ Eş Şebab psikolojik operasyonları “mürted” Federal Hükümet ve yabancılara (genellikle Hristiyanlar olarak tasvir edilmektedir) karşı kaçınılmaz zaferlerini, devlet kurumlarına sızma ve yetkililere suikast düzenleme kabiliyetlerini ve güçlerinin yenilmezliğini vurgulamaktadır, ancak Eş Şebab'ın kayıp rakamları hakkında sık sık yalan söylediği ve ölümlerini genellikle mezar işaretleri olmadan toplu mezarlara gömdüğü dikkat çekmektedir.⁶⁰ Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, Federal Hükümet ile barış görüşmelerini düzenli olarak reddetmekte ve görüşmeleri bir zayıflık işareti olarak tasvir etmektedir. Eş Şebab ayrıca kendisini aşiret bağlarının ötesinde bir örgüt olarak lanse etmekte ancak kilit aşiretlerin desteğini kazanmak için ciddi çaba sarf etmektedir.⁶¹ Yakın zamanda yapılan bir değerlendirmede Eş Şebab'ın "düşmanlarını, düşmanlarının Eş Şebab'ı anladığından daha iyi anladığı" sonucuna varılmıştır. Düşmanlarının zayıflıklarını doğru bir şekilde tespit edip öne çıkarmakta ve ardından bu açıkları Somalililerin mevcut anlayış ve algılarıyla örtüşecek şekilde etkili bir şekilde iletmektedir.⁶²

7. Moral

SUO

SUO yeniden kurulduktan sonra uzun bir süre çok düşük morale faaliyet göstermiştir. Bu durum, tutarlı maaş ödemeleri ve destekleyici altyapı eksikliği, zayıf ekipman, zayıf liderlik, zayıf yönetim sistemleri ve çok yüksek yolsuzluk seviyeleri gibi çok sayıda önemli zorluktan kaynaklanmıştır. SUO'ya ayrıca düzenli olarak Eş Şebab ajanları sızarak iç işleyişini ve uluslararası ortaklarla iş birliği yapma kabiliyetini baltalamıştır. Durum genel olarak on yıl öncesine göre çok daha iyi olsa da Mart 2024 tarihli bir rapora göre son saldırı kampanyası sırasında Türkiye'nin eğittiği Gorgor birliklerinden 1300'den fazlası birliklerini terk etmiş ve aralarında birkaç tabur komutanının da bulunduğu birkaç yüz kişi öldürülmüştür.⁶³ ATMIS'in geri çekilmesinin SUO genelinde morali nasıl etkilediğini değerlendirmek zordur: Eş Şebab

propagandasının ana ilkelerinden birini zayıflatırken, SUO'yu desteklemek için mevcut askeri yetenekleri önemli ölçüde azaltmaktadır. Afganistan örneğine benzer şekilde bir AfB geri çekilmesi başka tamamlayıcı veya basamaklı etkilere yol açabilir.

İşin olumlu tarafı, biyometrik kimlik ve elektronik ödeme sistemlerinin uzun süredir uygulanıyor olması askerlerin maaşlarının çalınmasını zorlaştırmıştır ve SUO'nun maaş bordrosundaki "hayalet askerler" sorununu önemli ölçüde azaltmıştır. SUO'nun artan sayısı ve mali kaynakları da buna yardımcı olmuştur. Danab tugayının büyümesi ülkenin dört bir yanından asker çekmiş ve açıkça çok planlı bir ulusal ordu kurmanın faydalarını sembolize etmiştir. ABD'nin Somali'nin güneyinde beş yeni askeri üs inşa etmesi için yapılan son anlaşma da moralleri yükseltecektir.⁶⁴ BM Güvenlik Konseyi'nin Aralık 2023'te SFH'ye silah tedariki ambargosunu kaldırma kararı da öyle.⁶⁵ Yine de son iki yılda birçok üst düzey siyasi lider ve askeri yetkilinin kısmen moralleri yükseltmek için cephe hatlarını daha sık ziyaret etme ihtiyacı hissetmesi manidardır. Buna 2022 saldırı kampanyasının başlangıcından bu yana düzenli olarak cephe hatlarını ziyaret eden Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud da dahildir.⁶⁶

Eş Şebab

Genel olarak Eş Şebab'ın orta ve üst düzey üyelerinin yıllardır yüksek morale sahip olduğuna inanılmaktadır. Bu kişiler genellikle "Somali hükümet yetkililerinden daha iyi bir yaşam ve güvenliğe sahip olduklarına inanmaktadır."⁶⁷ Bir analizde Eş Şebab liderleri arasında "kendini beğenme ve kendinden memnun olma duygusunun" yanı sıra geniş bir haklılık duygusu olduğuna da dikkat çekilmiştir.⁶⁸ Militanların birden fazla düşman karşısında gösterdikleri direnç çok önemlidir: Hala varlıklarını sürdürmekte, savaşçı toplamakta, savaşlarını finanse etmekte ve düzenli taktik zaferler elde etmektedirler. Bu durum, zamanın kendilerinden yana olduğuna ve yabancıların eninde sonunda yorulup Somali'yi terk edeceğine dair yaygın bir inançla desteklenmektedir. Bu tür görüşler, 2020'de ABD askerlerinin çekilmesi ve ATMIS'in çıkışı için bir takvimin resmi olarak kabul edilmesiyle güçlenmiştir. Sorunlar ortaya çıktığında Eş Şebab savaşçıları arasında moral yükseltmek için davet görevlilerine başvurmaktadır, buna "şehadetin faziletlerini" anlatmak da dahildir.⁶⁹

Öte yandan, çeşitli faktörler çok sayıda firar ve ayrılma ile sonuçlanmıştır. Trump yönetimi sırasında (2017-2020) Eş Şebab güçlerini hedef alan hava saldırılarının artan temposunun, militanların hareket özgürlüğünü ve büyük saldırılar için toplanma kabiliyetini nasıl azalttığına

dair önemli bir korku ve endişe yaydığı bildirilmiştir.⁷⁰ Eş Şebab ayrıca son on yılda Somali diasporası arasında önemli ölçüde destek kaybetmiştir. Daha büyük ve giderek daha iyi eğitim ve donanıma sahip olan bir SUO ile karşı karşıyadır ve özellikle son iki yılda yüzlerce kayıp vermiştir.

B. Net Değerlendirme

Hem SUO hem de Eş Şebab için büyüklük, maddi kaynaklar, dış destek, kuvvet istihdamı, uyum, psikolojik operasyonlar ve morale ilişkin bu tartışma göz önünde bulundurulduğunda, ATMIS kuvvetlerinin öngörülen yokluğunda bu faktörler nasıl değerlendirilmelidir?

1. Büyüklük

SUO muhtemelen Eş Şebab'ın iki katından daha büyüktür ve mevcut askere alma planı başarılı olursa üç katından daha büyük hale gelecektir. Ancak her iki tarafın mobilize güçleri ölçüldüğünde çok daha büyük bir eşitlik ortaya çıkmaktadır. Dahası, Eş Şebab'ın gerçek gücü bilinmemekle birlikte, militanlar sürekli olarak zorla askere alma ve aşiretlerle anlaşma yapma yoluyla kayıplarını yenilemektedir.

Sonuç: SUO'nun önemli avantajı, ancak mobilize güçlerin kabaca eşitliği.

2. Maddi Kaynaklar

Eş Şebab, SUO'ya göre çok daha zayıf ve teknik olarak daha az sofistike bir savaş gücüne sahiptir ve bu nedenle bakım giderleri daha azdır. Militanlar ayrıca engelleme girişimlerine rağmen çeşitli gelir akışlarını sürdürmektedir.⁷¹ SUO'nun daha fazla sayıdaki idari ve destek unsurları, şu anda SFH'nin tek başına karşılayabileceğinden daha fazla finansman gerektirmektedir. Somali'nin dış ortaklarının SUO için güvenlik yardımı programlarına daha ne kadar ödeme yapmaya devam edeceği açık bir sorudur. BM'nin 18 bin 900 SUO personeli için sağladığı lojistik destek paketinin sürdürülmesi özellikle önemli olacaktır.

Sonuç: Finans açısından SUO mutlak anlamda önemli bir avantaja sahiptir ancak dış ortaklara bağımlıdır. Sürdürülebilirlik açısından Eş Şebab'ın önemli avantajı bulunmaktadır. Teknik kapasite bakımından SUO hafif ve artan bir avantaja sahiptir.

3. Dış Destek

ATMIS olmasa bile, SUO yaklaşık 10 dış ortaktan önemli ölçüde güvenlik yardımı almaya devam edecektir. Bu, eğitim, teçhizat ve danışmanlık da dahil olmak üzere önemli bir avantajdır. Ancak bu aynı zamanda yararlı olmayan bağımlılıklar yaratabilir, uyumsuzluğu artırabilir ve SFH için koordinasyon ve kapasite zorlukları yaratabilir. Buna karşılık Eş Şebab esas olarak kendi içinde büyüyen bir harekettir ve El Kaide'den sınırlı fon ve teknik uzmanlık aldığından dış ortaklıklara bağımlı değildir.

Sonuç: SUO'nun -aldığı dış desteklerden ötürü- önemli avantajı bulunmaktadır, ancak SUO'nun aksine Eş Şebab'ın çok az dış bağımlılığı bulunmaktadır.

4. Kuvvet İstihdamı

Eş Şebab 2011-2014 yılları arasında önemli ölçüde toprak kaybetmiş olsa da o tarihten bu yana her iki taraf da stratejik çıkmazı kesin olarak kırmayı başaramamıştır. Öngörülebilir gelecekte açık bir askeri zafer pek olası görünmemektedir. Dahası, Eş Şebab mevcut güç konfigürasyonundan fayda sağlamaktadır: Harekât tarzını sürdürmek SUO'ya göre daha ucuzdur, istikrarsızlaştırma savaşını sürdürebilmesi bir tür propaganda zaferidir ve SUO birçok ileri hareket üssüne yayılmıştır. ATMIS'in geri çekilmesi Eş Şebab üzerindeki baskıyı daha da azaltacak ve saldırılarının çok daha büyük bir bölümünü SUO'ya odaklamalarını sağlayacaktır.

Sonuç: Eş Şebab'ın önemli avantajı bulunmaktadır.

5. Uyum

SUO iki temel nedenden ötürü parçalanmış bir güç olmaya devam etmektedir. Birincisi, Somali'nin çekişen siyasi liderleri, kuvvet yapılarını ve SFH ile ülkenin federal üye devletleri arasındaki ilişkiyi netleştiren tutarlı bir ulusal güvenlik mimarisi uygulamakta başarısız

olmuştur. İkincisi, farklı doktrin, teknik ve teçhizat kullanan çok sayıda güvenlik ortağı tarafından inşa edilmiş bir ordu bulunmaktadır. Özetle, SUO askerlerinin tek tek gösterecekleri profesyonellik, böylesi yukarıdan aşağıya siyasi parçalanmışlığın üstesinden gelemez. Pratikte Danab güçleri, SUO'nun geneli arasında daha fazla uyum sağlamanın anahtarı olmaya devam etmektedir, ancak sonuç olarak, amaçları dışındaki görevler de dahil olmak üzere aşırı kullanılma tehlikeleri mevcuttur. Buna karşılık Eş Şebab'ın savaş gücü, aşiretle ilgili bazı gerilimlere rağmen daha uyumludur.

Değerlendirme: Eş Şebab'ın önemli bir avantajı vardır ancak SUO'nun durumu iyiye gitmektedir.

6. Psikolojik Operasyonlar

Eş Şebab dayanıklılık, kaçınılmazlık ve yenilmezliğe ilişkin stratejik mesajlarını bir dizi platform ve ortam aracılığıyla yaymaya devam etmektedir. Bu temalar Somali'deki çeşitli yerel kitlelerde yankı bulmayı sürdürmektedir. Buna karşılık, SFH tepkisel davranmış ve Eş Şebab'ın meşruiyetini zayıflatmak için mücadele ederken kayıp sayıları ve "kurtarılan" bölge gibi eksik ölçütlere aşırı derecede takılmıştır.

Değerlendirme: Eş Şebab'ın önemli avantajı mevcuttur.

7. Moral

Genel olarak, Eş Şebab'ın lider kadrosu ve tabanın büyük bir kısmı, SUO'nun çoğundan daha yüksek bir güven seviyesini sürekli olarak korumuş görünmektedir. Eş Şebab'ın üstün morali, grubun SUO'nun saldırılarına karşı koyabileceğine ve SUO'nun zayıflıklarından daha etkili bir şekilde yararlanabileceğine dair inançlarından kaynaklanmaktadır. Buna karşılık, 2022 taarruzunun ilk ilerlemesinden sonra SUO'nun morali bozulmuştur. Dahası, BM silah ambargosunun kaldırılması, artan fonlar ve yeni katılımlarla ilgili son zamanlarda gelen olumlu haberler, uluslararası ortaklarının yorgun düştüğüne dair endişelerle büyük ölçüde dengelenmektedir.

Sonuç: Hafif Eş Şebab avantajı söz konusudur.

Tablo 2 her bir faktörün karşılaştırmalı tartışmasını özetlemekte ve her biri için net bir değerlendirme sunmaktadır. Son satırda da belirtildiği gibi, bu faktörlerin net değerlendirmesi Eş Şebab'ın avantajına doğru eğilmektedir.

Faktör	Avantaj	Yorum
Büyüklik	Önemli SUO üstünlüğü, ancak mobilize güçlerin kabaca eşitliği.	SUO Eş Şebab'ın iki katı güce sahip, ancak birliklerinin çoğu mobilize değil ve askere yeni alınanlar savaş tecrübesinden yoksun.
Maddi Kaynak	Finansal olarak mutlak anlamda SUO üstünlüğü. Ancak sürdürülebilirlik açısından Eş Şebab avantajı. Teknik kapasite bakımından hafif SUO üstünlüğü.	SUO daha fazla fonlamaya sahip, ancak Eş Şebab'ın savaşçı gücü finansal olarak daha sürdürülebilir. SUO'nun eş Şebab'tan daha iyi askeri teknolojiye erişimi bulunuyor.
Dış Destek	Önemli SUO üstünlüğü, ancak Eş Şebab dış ortaklara daha az bağımlı.	SUO farklı dış güvenlik ortaklarından faydalanyor ancak bunlara bağımlı durumda. Eş Şebab kendi kendine yetebiliyor.
Kuvvet İstihdamı	Hafif Eş Şebab üstünlüğü.	Eş Şebab kırsalda ve kalelerinde dirençli olduğunu kanıtlanmış durumda ve hükümet kontrolünü aşındırma konusunda uzman. Bir istikrarsızlaştırma ve gözdağı savaşı verirken Somali'nin dış ortaklarından daha uzun süre dayanmayı planlıyor. SUO'nun ortaklarının hava üstünlüğü ve daha iyi özel hareket güçleri ise hafifletici faktörler.
Uyum	Önemli Eş Şebab üstünlüğü ancak SUO gelişmekte.	Eş Şebab SUO'dan daha uyum içerisinde bir organizasyon.
Psikolojik Operasyonlar	Önemli Eş Şebab üstünlüğü.	Eş Şebab sürekli olarak etkin psikolojik operasyonlar yürütüyor.
Moral	Hafif Eş Şebab üstünlüğü.	Eş Şebab yabancı güçlerin Somali'de konuşlanmaktan yorulduğuna inanıyor. SUO'nun zayıflıklarından, onların Eş Şebab'ın zayıflıklarından faydalandığından daha iyi faydalanyorlar.
Net Değerlendirme	Hafif Eş Şebab üstünlüğü.	Sayıca daha az ve teknolojik olarak daha az sofistike olmalarına rağmen Eş Şebab'ın savaşçı gücü daha fazla uyum içerisinde, finansal olarak sürdürülebilir durumda, sürdürülebilir teknolojiler ve etkili psikolojik operasyonlar kullanıyorlar ve genel olarak, gösterdikleri direnç sayesinde moralleri daha yüksek.

Tablo 2: ATMIS güçlerinin öngörülen yokluğunda SUO ve Eş Şebab'ın askeri gücünün net değerlendirmesi

C. Sonuç ve Çıkarımlar

Bu çalışma ATMIS'in çekilmesinin SUO'yu mı yoksa Eş Şebab'ı mı askerî açıdan daha güçlü kılacağını analiz etmiştir. Yedi faktör üzerinden net bir değerlendirme yapan yazarın vardığı sonuç, Eş Şebab'ın genel olarak hafif bir askeri avantaja sahip olduğudur.

SUO bu değerlendirmenin ana maddi boyutlarında (büyüklük, finans, teknoloji ve dış destek) önemli avantajlara sahip olsa da, dış desteğe büyük ölçüde bağımlı kalmaktadır ve maddi olmayan boyutlarda daha zayıftır. Buna karşılık, Eş Şebab'ın temel avantajları kuvvetlerinin ve operasyonlarının sürdürülebilirliğinden ve bu değerlendirmenin kuvvet istihdamı, uyum, psikolojik operasyonlar ve moralle ilgili maddi olmayan boyutlarındaki performansından kaynaklanmaktadır. Bu bulgunun Somali'deki askeri dengenin Federal Hükümet lehine nasıl değiştirilebileceği konusunda çeşitli çıkarımları vardır.

İlk olarak, Taliban'ın Afganistan'daki zaferinde maddi olmayan faktörlerin ne kadar önemli olduğu göz önüne alındığında, bu değerlendirme reformlara ihtiyaç duyulduğu konusunda keskin bir uyarı görevi görmelidir.⁷² SFH kuvvet istihdamı, uyum, psikolojik operasyonlar ve moral ile ilgili maddi olmayan temel konuları iyileştirmeye odaklanmalıdır.

İkinci olarak, ATMIS olmadan, SUO her yıl birkaç yüz ek saldırıyla karşılaşmaya hazırlanmalıdır. Son birkaç yıldır Eş Şebab saldırılarının neredeyse yarısının hedefi AfB barış güçleri olduğu için⁷³, militanlar bundan sonra neredeyse tamamen SUO'ya odaklanabileceklerdir. Pek çok saldırıda el yapımı patlayıcı kullanılacaktır ve bu nedenle SUO el yapımı patlayıcı ile mücadele kabiliyetlerini geliştirmeye öncelik vermelidir.

Son olarak, SUO'nun Eş Şebab'a karşı sahip olduğu maddi avantajlar önemli olsa da, bu avantajlar artık garanti olmayan dış desteğe bağlıdır. ATMIS'ten sonra SUO, başta ABD ve Türkiye olmak üzere diğer dış ortaklarına daha da bağımlı hale gelecektir. Trump yönetiminin 2020'de askerlerini çekme kararı göz önüne alındığında, 2024 ABD başkanlık seçimlerinin sonucu Eş Şebab'a karşı savaşta kilit bir faktör olabilir. Bu nedenle Somali'nin geri kalan dış ortakları için politik zorluk, Afganistan'da tanık olunan türden bir askeri bağımlılık yaratmadan SUO'ya faydalı yardım sağlamaktır. SFH için üç ek zorunluluk göze çarpmaktadır. Birincisi, silahlı kuvvetlerinin mali sürdürülebilirliğini sağlamak.

İkincisi, uyumlarını iyileştirmek. Bunun için Somali'nin siyasi elitleri arasında yeni ulusal güvenlik mimarisinin operasyonel hale getirilmesi ve güvenlik hizmetlerinin siyasallaştırılmaması konusunda anlaşmaya varılması, ayrıca SUO genelinde ekipman ve sistemlerin standartlaştırılması yoluyla daha fazla uyum yaratılması gerekmektedir.

Üçüncü olarak SFH, SUO'nun halihazırda BM Somali Destek Ofisi tarafından sağlanan ve BM güven fonu aracılığıyla finanse edilen öldürücü olmayan lojistik desteği almaya devam etmesini sağlamalıdır.

Notlar

[a] SUO ayrıca Avrupa Birliği, Birleşik Krallık, Türkiye, BAE, Katar, Etiyopya, Uganda, Eritre ve Mısır'dan eğitim ve ekipman almıştır.

[b] SUO'ya verilen bu ölümcül olmayan destek, bir BM güven fonuna yapılan gönüllü katkılarla karşılanmaktadır. Bakınız "Somali Güvenlik Güçleri (SSF) Güven Fonu," Somali'deki Birleşmiş Milletler Ofisi, t.y.

[c] Resmi olarak SUO, 40 bin federal polis ve Ulusal İstihbarat ve Güvenlik Ajansı'ndaki (NISA) birkaç bin istihbarat personeli tarafından desteklenmektedir. Somali Diyalog Platformu, Somali Ulusal Güvenlik Mimarisinin Şekillenmesi (Nairobi: Rift Valley Institute, Mart 2024), s.11.

[d] 2022'nin sonlarına doğru Türkiye de yaklaşık 300 subay ve 400 astsubayı eğitmiştir. Harun Maruf, "Somalia Military Rebuilding Shows Signs of Improvement," Amerika'nın Sesi, 30 Kasım 2022.

[e] Eş Şebab da Kenya'daki operasyonları için bu stratejiyi izlemiştir. Mohammed Ibrahim Shire, "Provocation and Attrition Strategies in Transnational Terrorism: The Case of Al-Shabaab," Terrorism and Political Violence 35:4 (2023): s. 945-970.

[f] Bununla birlikte, son raporlar Eritre tarafından eğitilen SUO birliklerini önemli bir firar oranının etkilediğini göstermektedir. "Eğitilmiş Somali güçleri Başbakan'ın Hamas'a verdiği destekten sonra firar etti," Horn Observer, 19 Kasım 2023.

[g] Örneğin Galcad'da. Bakınız "Eş Şebab kaybettiği kasabadaki üsse saldırdı, yedi kişiyi öldürdü," Reuters, 20 Ocak 2023.

Dipnotlar

[1] "Deaths linked to militant Islamist violence in Africa continue to spiral," Africa Center for Strategic Studies, Ocak 29, 2024.

[2] Colin Robinson, "Revisiting the rise and fall of the Somali Armed Forces, 1960-2012," Defense & Security Analysis 32:3 (2016): s. 237-252.

[3] "Somalia: Counter-Insurgency Operation Gains Regional Support," ACLED, Nisan 21, 2013.

- [4] Samira Gaid, "The 2022 Somali Offensive Against Al-Shabaab," *CTC Sentinel* 15:11 (2022): s. 31-38.
- [5] bkz. Daisy Muibu, "Somalia's Stalled Offensive Against al-Shabaab," *CTC Sentinel* 17:2 (2024): s. 18-26.
- [6] Paul D. Williams, *Fighting for Peace in Somalia: A history and analysis of the African Union Mission (AMISOM), 2007-2017* (Oxford: Oxford University Press, 2018).
- [7] bkz. BM Güvenlik Konseyi Karar no 2710 (2023).
- [8] Brian Everstine, "After leaving Somalia, U.S. troops now 'commuting to work' from other nations," *Air & Space Forces Magazine*, Nisan 22, 2021.
- [9] Charlie Savage ve Eric Schmitt, "Biden approves plan to redeploy several hundred ground forces into Somalia," *New York Times*, Mayıs 16, 2022.
- [10] Schroden, bu yayın için ABD askerlerini çekmeden önce ve sonra yazdığı iki makalede bu faktörleri tanımlamıştır. Jonathan Schroden, "Afghanistan's Security Forces Versus the Taliban: A Net Assessment," *CTC Sentinel* 14:1 (2021): s. 20-29; Jonathan Schroden, "Lessons from the Collapse of Afghanistan's Security Forces," *CTC Sentinel* 14:8 (2021): s. 45-61.
- [11] Williams, *Fighting for Peace in Somalia*, s. 242; Paul D. Williams ve Afyare Elmi, *Security Sector Reform in Somalia* (Mogadishu: Heritage Institute for Policy Studies, 2023), s. 7.
- [12] Harun Maruf, "Somali Army Recruits Abroad for Training," *Voice of America*, Ocak 31, 2023.
- [13] "Children and armed conflict in Somalia, Report of the Secretary-General," *Birleşmiş Milletler*, Mayıs 16, 2022, s. 6.
- [14] Williams, *Fighting for Peace in Somalia*, s. 69, 151; *ATMIS Concept of Operations* (2022), Annex A.
- [15] "IŞİD, El Kaide ve bağlantılı kişi ve kuruluşlara ilişkin 2610 (2021) sayılı karar uyarınca sunulan Analitik Destek ve Yaptırımları İzleme Ekibinin otuz üçüncü raporu," *BM Güvenlik Konseyi*, Ocak 29, 2024, 15. paragraf.
- [16] "Children and Armed Conflict," *BM Genel Sekreteri Raporu*, Haziran 5, 2023, s. 20-21.
- [17] "The Complexities of the Somaliland-Ethiopia Sea Access Deal," *ACLEDA Situation Update*, Ocak 15, 2024.
- [18] "Appropriation Act for the 2024 Budget," *SFH*, Maliye Bakanlığı, Aralık 31, 2023, s. 16.
- [19] Rakamlar SFH'nin yıllık Bütçe Yasasından alınmıştır.
- [20] "Situation in Somalia, Report of the Secretary-General," *Birleşmiş Milletler*, Şubat 2, 2024, s. 12.
- [21] "UK Contributes £2.75 million in Support of Somali Security Forces," *Mogadişu İngiliz Büyükelçiliği*, Nisan 16, 2024.
- [22] "Reviewing the Federal Government of Somalia's 2022 near billion-dollar budget," *Somali Public Agenda, Governance Brief* 18, Temmuz 2022; "Appropriation Act for the 2024 Budget," *SFH*, s. 16.

[23] Somali'deki ABD saldırıları için bkz. "US Forces in Somalia," *Airwars*, t.y., Türk dronelarının gelmesine dair bkz. Bashir Mohamed Caato, "Turkey's Bayraktar TB2 drones join offensive against al-Shabab," *Middle East Eye*, Ekim 1, 2022.

[24] *The Joint Technical Assessment (SFH ve AfB Union, 2023)*, s. 15.

[25] *Williams ve Elmi*, s. 22.

[26] *ATMIS Concept of Operations, Annex A*, s. 13.

[27] "Thirty-third report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team, 15. paragraf.

[28] bkz. *Beyond isbaaro: Reclaiming Somalia's haunted roads (Mogadishu: Transparency Solutions, 2017)*.

[29] Katharine Petrich, "Cows, Charcoal, and Cocaine: Al-Shabaab's Criminal Activities in the Horn of Africa," *Studies in Conflict & Terrorism* 45:5-6 (2022): s. 479-500.

[30] *ATMIS Concept of Operations, Annex A*, s. 10.

[31] *age.*, *Annex A*, s.11.

[32] "Report of the UN Panel of Experts on Somalia," *BMGK*, Ekim 2, 2023, s. 12, 51.

[33] Paul D. Williams, "Conventional insurgents: Understanding al-Shabaab's mass attacks against African Union bases in Somalia," *Studies in Conflict & Terrorism*, çevrimiçi olarak Nisan 27, 2023 tarihinde yayınlandı.

[34] *The Joint Technical Assessment*, s. 3-4, 13.

[35] Paul D. Williams ve Hussein Yusuf Ali, *The European Union Training Mission in Somalia* (Stockholm: Stockholm International Peace Research Institute, 2020).

[36] Mohamed Sheikh Nor, "First Batch of Somali Troops Trained in Eritrea Arrives Home," *Voice of America*, Aralık 21, 2022.

[37] Maruf, "Somali Army Recruits Abroad for Training."

[38] Yazarın gizli iletişimi, Şubat 2024.

[39] Stig Hansen, "Can Somalia's New Offensive Defeat al-Shabaab," *CTC Sentinel* 16:1 (2023): s. 19-24.

[40] *Williams ve Elmi*, s. 22-23; *Muibu*, s. 22.

[41] bkz. *Williams*, "Conventional insurgents."

[42] Andrew Kydd ve Barbara Walter, "The Strategies of Terrorism," *International Security* 31:1 (2006): s. 51.

[43] *Considering Political Engagement with Al-Shabaab in Somalia* (Brussels: International Crisis Group, 2022), s. 6-7.

[44] Caleb Weiss ve Ryan O'Farrell, "Al-Shabaab's multi-day incursion into Ethiopia," *FDD's Long War Journal*, Temmuz 25, 2022.

[45] Adan Mohamed Salad ve Harun Maruf, "Al-Shabaab attacks Somali base handed over by AU forces," *Voice of America*, Temmuz 13, 2023.

[46] Yazarın dahili AMISOM ve ATMIS verilerinden yaptığı hesaplamalar, 2020-2023.

[47] "Somali ex-leader says soldiers attacks his home, blames president," *Reuters*, Nisan 25, 2021; Colin Robinson, "Rising Politicization Risks Splitting Somali National Army," *IPI Global Observatory*, Mart 17, 2021.

[48] Declan Walsh ve Hussein Mohamed, "Gunfire erupts in Mogadishu as Somalia's political feud turns violent," *New York Times*, Nisan 25, 2021.

[49] Williams, *Fighting for Peace in Somalia*, s. 245-246.

[50] Yazarın gizli iletişimi.

[51] *ATMIS Concept of Operations, Annex A*, s. 9.

[52] bkz. James Khalil ve Martine Zeuthen, "The 'Off-Ramp' From al-Shabaab," *ICCT*, Mart 7, 2023.

[53] Christopher Anzalone, "The Life and Death of Al-Shabaab Leader Ahmed Godane," *CTC Sentinel* 7:9 (2014): s. 19-23.

[54] Katharine Houreld, "Uprising by Somali clans puts al-Qaeda-linked militants on the defensive," *Washington Post*, Aralık 14, 2022.

[55] "Somalia bans TikTok, Telegram and IxBet over 'horrific' content, misinformation," *Reuters*, Ağustos 21, 2023.

[56] Genel bir bakış için, bkz. *European Union Agency for Asylum, Somalia: Defection, desertion and disengagement from Al-Shabaab (Valletta: EUAA, Şubat 2023)*, s. 15-29.

[57] SFH'nin direktifi için bkz. Harun Maruf, "New Somali Govt directive instructs that Al-Shabaab should not be called anything other than Khawarij ...," *X*, Kasım 6, 2022.

[58] Ahmed Mohamed, "Clerics in Somalia vow to counter al-Shabab," *Voice of America*, Ocak 27, 2023.

[59] Georgia Gilroy, "The Online Frontline: Decoding al-Shabaab's Social Media Strategy," *CTC Sentinel* 17:1 (2024): s. 25-30.

[60] *Al-Shabaab's Military Machine (Hiraal Institute, 2018)*, s. 3.

[61] Tricia Bacon, *Inside the Minds of Somalia's Ascendant Insurgents (Washington, D.C.: George Washington Program on Extremism, 2022)*.

[62] *age.*, s. 7.

[63] Kheyr, "Gorgor Forces in Crisis: Desertions and Leadership Failures," *Somali Digest*, Mart 28, 2024.

[64] "United States increases security assistance through construction of SNA bases," *ABD'nin Somali Büyükelçiliği*, Şubat 15, 2024.

[65] bkz. "UN arms embargo on Somalia," *SIPRI*, Mart 25, 2024.

[66] bkz. örneğin, "Somali president returns to Al-Shabaab operation frontlines," *Garowe Online*, Nisan 2, 2024.

[67] *Al-Shabaab's Military Machine*.

[68] Bacon, s. 7.

[69] bkz. Roland Marchal, "Rivals in Governance: Civil Activities of Al-Shabaab" in Michael Keating and Matt Waldman (ed.), *War and Peace in Somalia* (New York: Hurst Publishers, 2019), s. 349-357 and *Al-Shabaab's Military Machine*, s. 3.

[70] *Al-Shabaab's Military Machine*, s. 2.

[71] bkz. Wendy Williams, "Reclaiming Al Shabaab's Revenue," *Africa Center for Strategic Studies*, Mart 27, 2023.

[72] Schrodin, "Lessons from the Collapse of Afghanistan's Security Forces."

[73] Yazarın dahili AMISOM ve ATMIS verilerinden yaptığı hesaplamalar, 2020-2023.